"UN DÍA NA MIÑA VIDA"

Proxecto educativo dirixido por Arelas

Asociación de familias de menores trans

INTRODUCCIÓN

Dende ARELAS levamos anos traballando con centros educativos de toda Galiza, tratando de achegar a todo o alumnado a diversidade de identidades, orientacións e familias, en contra da LGTBIfobia. Buscando seguir facendo melloras e ampliando as accións formativas presenciais que facemos, elaboramos este material para uso e desfrute de calquera persoa allea á entidade con ganas de seguir visibilizando e formando sobre estas realidades dende unha mirada positiva e transformadora (docentes, alumnado, familias,..).

Normalmente os materiáis empregados nas aulas teñen una mirada cisheteronormativa de como debemos ser, vivir e expresar a nosa identidade de xénero, da forma "correcta" de amar ou desexar e o tipo de familia patriarcal imperante, case sempre froito dos mitos do amor romántico. O obxectivo deste material didáctico é poder introducir de maneira natural unha diversidade moito máis ampla na que se amosen as diferentes corporalidades, identidades e expresións de xénero, familias e formas de amar ou desexar que existen.

Con este material, pensado para a primeira etapa de educación primaria, pretendemos que a través da libre expresión da crianza (mediante os seus debuxos e cores) poidamos despois cuestionar e/ou deconstruir os modelos normativos que se poidan reproducir a través das súas ilustracións, tratando de ampliar o imaxinario colectivo de como debe ser o corpo dun neno ou dunha nena, dos xoguetes cos que se vai divertir, da maneira na que expresará socialmente a súa identidade, a familia á que pertence e de quen se pode sentir atraídx/namoradx.

É moi importante que durante o desenvolvemento da actividade empreguemos unha linguaxe positiva, inclusiva e sinxela para ser entendida por calquera persoa sen coñecementos previos. Esperamos que este material sexa de moita utilidade e cumpla o obxectivo co que se creou: Desmontar certos estereotipos de xénero e achegar a diversidade de orientacións, identidades e familias existentes na sociedade.

Agradecemos moito que unha vez o vaiades empregando, nos acheguedes calquera suxestión ou observación para poder ampliala ou melloralo.

Cristina Palacios, presidenta de ARELAS

ARELAS
Asociación de familias de menores trans*

Edita: ARELAS, asociación de familias de menores trans de Galiza

www.asociacionarelas.org arelasasociacion@gmail.com 686160465

Idea: Cristina Palacios
Tradución: Isabel Noya
Ilustracións: Prince Vidal
Deseño: Prince Vidal

Antes de comezar... aclaramos termos.

É innegable que existe un descoñecemento importante sobre todo o relacionado coa diversidade de orientacións e identidades sexuais/de xénero, sendo moi necesario aclarar algunhas cuestións dende o principio para poder levar a cabo as actividades deste material. Non podemos nin pretendemos facer unha exposición moi ampla nin profunda (para iso precísase máis tempo e investigación), pero sí aclarar, dende a perspectiva e os discursos do activismo LGTBI+, certos termos que inclúen a toda a diversidade á que facemos referencia.

Cando nos referimos a DIVERSIDADE DE ORIENTACIÓNS, IDENTIDADES E FAMILIAS falamos de persoas, realidades e vivencias moi amplas e diferentes entre sí, polo tanto definilas e conceptualizalas non resulta nada sinxelo e ten algúns riscos. Pero certo é que para entender, introducir e traballar esta materia, fai falta coñecer e afacerse a conceptos que seguro oímos e escoitamos constantemente.

• SEXUALIDADE: A OMS defínea como: "Un aspecto central do ser humano presente ao longo da vida. Abarca o sexo, as identidades e os papeis do xénero, a orientación sexual, o erotismo, o pracer, a intimidade e a reprodución. A sexualidade vívese e exprésase a través de pensamentos, fantasías, desexos, crenzas, actitudes, valores, condutas, prácticas, papeis e relacións interpersoais. Pode incluír todas estas dimensións, con todo, non todas elas se vivencian ou se expresan sempre. A sexualidade está influída pola interacción entre factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, económicos, políticos, culturais, éticos, legais, históricos e espirituais"

• DIVERSIDADE SEXUAL: É un termo empregado para referirse de maneira inclusiva a toda a pluralidade que existe en canto a diversidade de sexos, identidades e orientacións sexuais, formas de vivir, expresarse e amar.

• SEXO ASIGNADO (ao mellor coñécelo como sexo biolóxico): Responde a como nos clasifican ou etiquetan segundo a xenitalidade coa que nacemos. Se naces con pene asígnanche o sexo masculino (VARÓN) e se naces con vulva, sexo feminino (FEMIA). Polo tanto, o sexo asignado diferencia o que debe ser un home e unha muller dende un punto de vista puramente biolóxico en función da anatomía (órganos xenitais externos e internos) e dos cromosomas sexuais (XX ou XY). O certo é que na maioría dos casos adoita coincidir a identidade sexual da persoa (quen son) cos xenitais que están socialmente recoñecidos como "os correspondentes" a ese sexo, é dicir, a maioría das persoas con pene medrarán sendo nenos, e a maioría das persoas que nacen con vulva medrarán sendo nenas.

A maioría, pero non todxs.

• INTERSEXUALIDADE (ao mellor familiarízaste máis co termo hermafrodita, aínda que este termo emprégase para plantas e animais): É unha variación natural máis de corpos, na cal unha persoa nace con xenitais, gónadas, niveis hormonais e/ou patróns cromosómicos que non parecen encaixar nas definicións tradicionais de "nena/neno". Unha persoa intersex pode nacer con formas xenitais tipicamente "femininas" (vulva e clítoris) pero con testículos internos, ou cun pene e testículos externos e posuír ovarios internos. Tamén poden nacer cunha composición xenética denominada de "mosaico", é dicir, unhas células teñen cromosomas XX e outras teñen XY, ou os seus cromosomas son XXY. Desta maneira, nas persoas con variacións intersexuais, as características sexuais innatas parecen ser masculinas e femininas ao mesmo tempo, ou non son todo o "masculinas ou femininas" que deberían ser, ou nin masculinas nin femininas, o que dificulta decidir cal é o xénero que se lle vai a asignar.

• IDENTIDADE SEXUAL/DE XÉNERO: A identidade sexual responde a QUEN SON?, é o sexo sentido independentemente do xenital ou corpo co que naciches e autodefínete como muller, home ou persoa non binaria (senteste home e muller á vez, ningunha das dúas opcións ou flúes entre os xéneros home/muller). A identidade sexual é interior e individual, podendo corresponder ou non co sexo asignado ao nacer (Exemplo: A unha muller trans -nace con pene- ou a unha persoa intersex asígnanlle o sexo masculino, pero realmente séntense, e polo tanto, son, muller).

A identidade sexual confórmase en torno aos 4 anos e non se elixe ou se prefire. Por iso non debemos interpretar que cando falamos dunha nena trans "é un neno que quere converterse en muller". A realidade é que esa persoa sempre foi nena, unha nena con pene. A nosa identidade sexual, o que somos, reside na nosa conciencia e cerebro, non nos nosos xenitais, facendo que ningunha persoa dende fóra poida adiviñar ou diagnosticar a nosa identidade: Nin familias, nin médicxs, nin psicólogxs, psiquiatras... Só a crianza pode verbalizar e expresar o que sente; o resto de persoas pode escoitar, entender e respectar, ou pola contra, ignorar, rexeitar e/ou oprimir.

• MULLER/NENA TRANS/EXUAL : É unha muller/nena que no nacemento foi asignada co sexo masculino atendendo ao seu xenital e corporalidade. Dase por feito que será un neno pero realmente a súa identidade sexual é a dunha nena. O tránsito* realízase desde o sexo (masculino) e o xénero (neno) asignados ao actual (feminino/nena), non tratándose como un proceso con comezo e final. Algunhas mulleres transexuais non se identifican cun termo moi usado: MtF (Male to Female, de home a muller), argumentando que elas foron sempre mulleres.

* O tránsito é o proceso no que a persoa trans se abre ao mundo mostrándose segundo o sexo sentido, é dicir, comeza a vivir socialmente de acordo á súa identidade (isto implica que hai que tratalx polo xénero e nome sentidos, respectar os cambios de aspecto que poida facer e permitir que faga uso o aseo/vestiario no que se sinta máis cómodx)

• HOME/NENO TRANS/EXUAL: É un home/neno que no nacemento foi asignado co sexo feminino atendendo ao seu xenital e corporalidade. Dase por feito que será unha nena pero realmente a súa identidade sexual é a dun neno. O tránsito realízase desde o sexo (feminino) e xénero (nena) asignados ao actual (masculino/neno), non tratándose como un proceso con comezo e final. Algúns homes transexuais non se identifican cun termo moi usado: FtM (Female to Male, de muller a home), argumentando que eles foron sempre homes.

• PERSOA CISEXUAL: É aquela persoa á que se lle asignou unha identidade sexual e de xénero que sí corresponde coa sentida.

• XÉNERO. Cando falamos do xénero referímonos a unha construción cultural e histórica basada nos sexos. Existe unha crenza xeral que trata sexo e xénero como cuestións directamente relacionadas entre sí, creando un imaxinario colectivo sobre como deben ser os corpos e as persoas que o habitan. Segundo esta premisa, a certs xenitais (por exemplo, pene) corresponderíanlle incuestionablemente un xénero (masculino/neno), catalogando como "normal" só un tipo de identidade sexual (cisexual), orientación sexual (heterosexualidade) e determinadas condutas ou roles (neste caso, ser forte e xogar a deportes de contacto). Con todo, é moi importante entender que ningún tipo de xenitalidade ou corpo é capaz de determinar un xénero ou o resto das premisas citadas, e por iso debemos cuestionalas cxs máis cativxs.

• EXPRESIÓN DE XÉNERO: Referímonos á forma persoal a través da cal presentamos a nosa identidade, a nosa forma de ser e de sentirnos ao resto do mundo, a través da roupa, aspecto físico, roles e comportamentos que adoptamos, a linguaxe, intereses... Todas características que se teñen diferenciado en masculinas, femininas ou andróxinas. A expresión de xénero ANDRÓXINA refírese a persoas con características/expresións de xénero moi ambiguas ou pouco claras, nin femininas nin masculinas, tendo unha expresión de xénero neutra.

Esta parte da personalidade está enormemente influenciada pola cultura e os estereotipos aos que somos sometidxs desde cativxs, pero é independente dos elementos anteriormente explicados (sexo asignado, identidade e orientación sexual). Polo tanto, se, por exemplo, un neno pinta as unllas e viste cunha saia, non implica nada sobre a súa identidade ou orientación sexual.

• ORIENTACIÓN SEXUAL: Refírese á atracción física, romántica e/ou sexual que podemos sentir cara unha persoa e ten que ver con A QUEN DESEXAMOS como parella. En función disto unha persoa pode ser HETEROSEXUAL (atráelle o sexo oposto), HOMOSEXUAL (atráenlle as persoas do mesmo sexo: gai/marica ou lesbiana/bo-

llera), BISEXUAL (atráenlle homes e mulleres) ou ASEXUAL (non sente desexo/atracción sexual por outra persoa). Tamén existen orientacións fóra do binarismo nas que o determinante non é o sexo e a identidade sexual da outra persoa como pode ser a DEMISEXUALIDADE (onde o obxecto de atracción vén tras crear un vínculo emocional) e a PANSEXUALIDADE (a atracción prodúcese independentemente da identidade e corporalidade da persoa que che gusta).

A orientación sexual non ten que ver coa identidade sexual, de tal maneira que unha persoa trans pode ser gai, lesbiana, bisexual...como o resto (Un home trans -con vulva- ao que lle atraen os homes é gai ou marica, do mesmo xeito que o poden ser o resto de homes).

• ESTEREOTIPOS E ROLES DE XÉNERO: Son a base do sexismo, xa que, en función do sexo e xénero asignado a unha persoa, fórmase unha idea preconcebida de como será, pensará e se comportará, determinando a actitude ou o trato cara a ela. Os esterotipos e roles de xénero son o resultado dun proceso de aprendizaxe social acerca dunhas determinadas características e formas de ser e expresarse comunmente aceptadas na sociedade e que marcan como nos debemos comportar as persoas en función do noso sexo asignado.

• DIVERSIDADE FAMILIAR: Cando falamos de familia estámonos a referir á decisión en solitario ou a través da unión entre persoas de forxar un proxecto de existencia en común (entendido como duradeiro) xerando fortes sentimentos de pertenza a un devandito grupo. É un espazo no que se establecen entre xs membros intensas relacións de intimidade, reciprocidade e interdependencia. Dentro da diversidade familiar podemos ter a unha nai cis ou trans monomarental, pai cis ou trans monoparental, dúas mulleres cis e/ou trans que son parella, dous homes cis e/ou trans que son parella, home e muller cis e/ou trans, avós, avoas, titorxs legais...

ARELAS
Asociación de familias de menores trans*
arelasasociacion@gmail.com 686 16 04 25

www.asociacionarelas.org
@Arelasafmt @menorestrans

"UN DÍA NA MIÑA VIDA"

8:00 HORA DE DUCHARSE

ESTE É O MEU CORPO!

O ilustrador olvidouse
de debuxalo ao completo,
podes rematalo tí ?

ARDILLAS
Asociación de familias de menores trans*

PRINCE

PRINCE

8:10 HORA DE VESTIRSE

ESTE É O MEU CUARTO!!

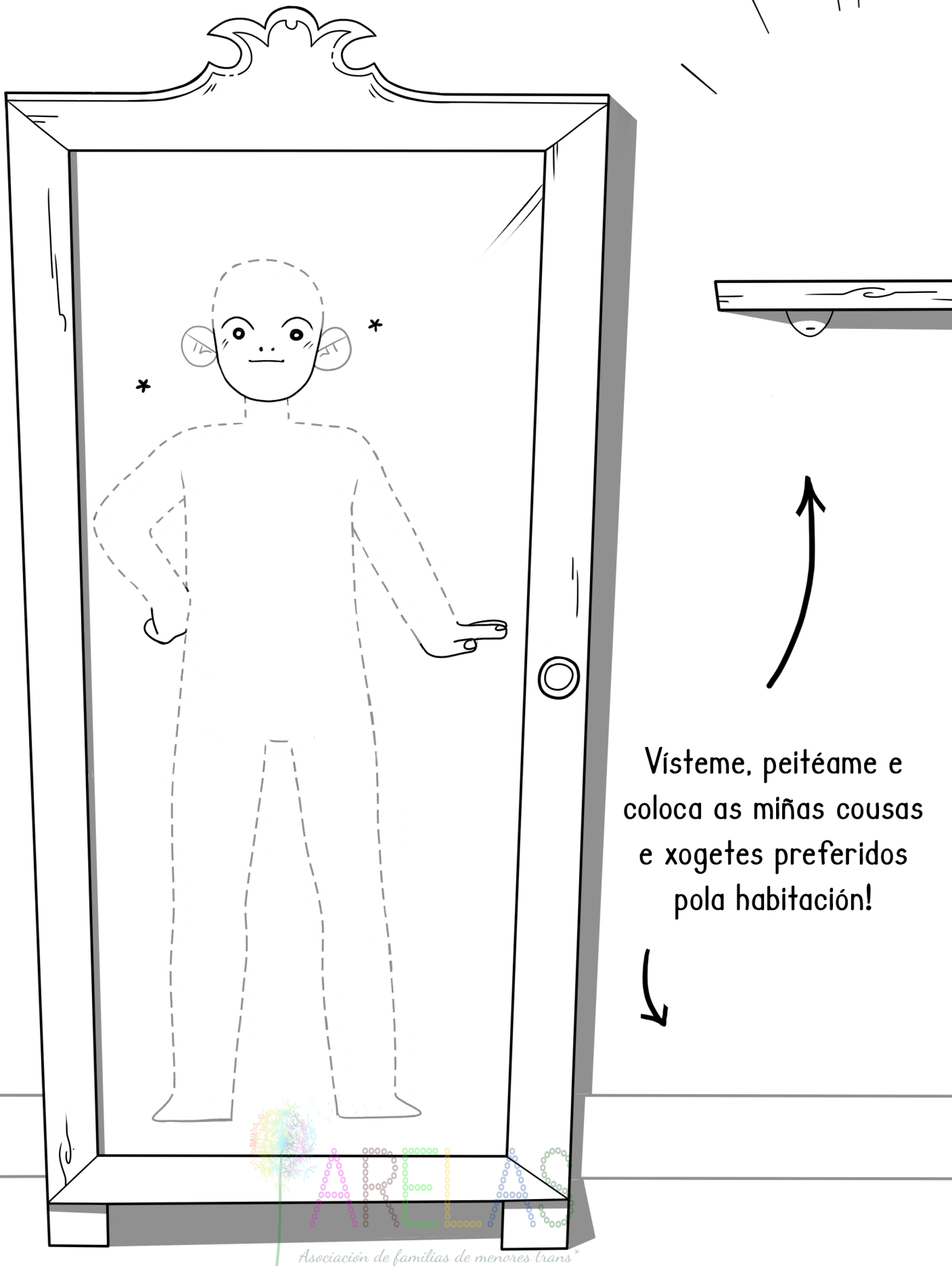

Vísteme, peitéame e coloca as miñas cousas e xogetes preferidos pola habitación!

Asociación de familias de menores trans*

PRINCE

8:20 HORA DE ALMORZAR

ESTA É A MIÑA FAMILIA!

Debúxaa dándome os bos días pola mañá.

BOS DÍAS!

Que crees que almorzamos normalmente?

8:40 HORA DE IR Á ESCOLA

Que ilusión! Vou levarlle un debuxo
á persoa que me gusta!

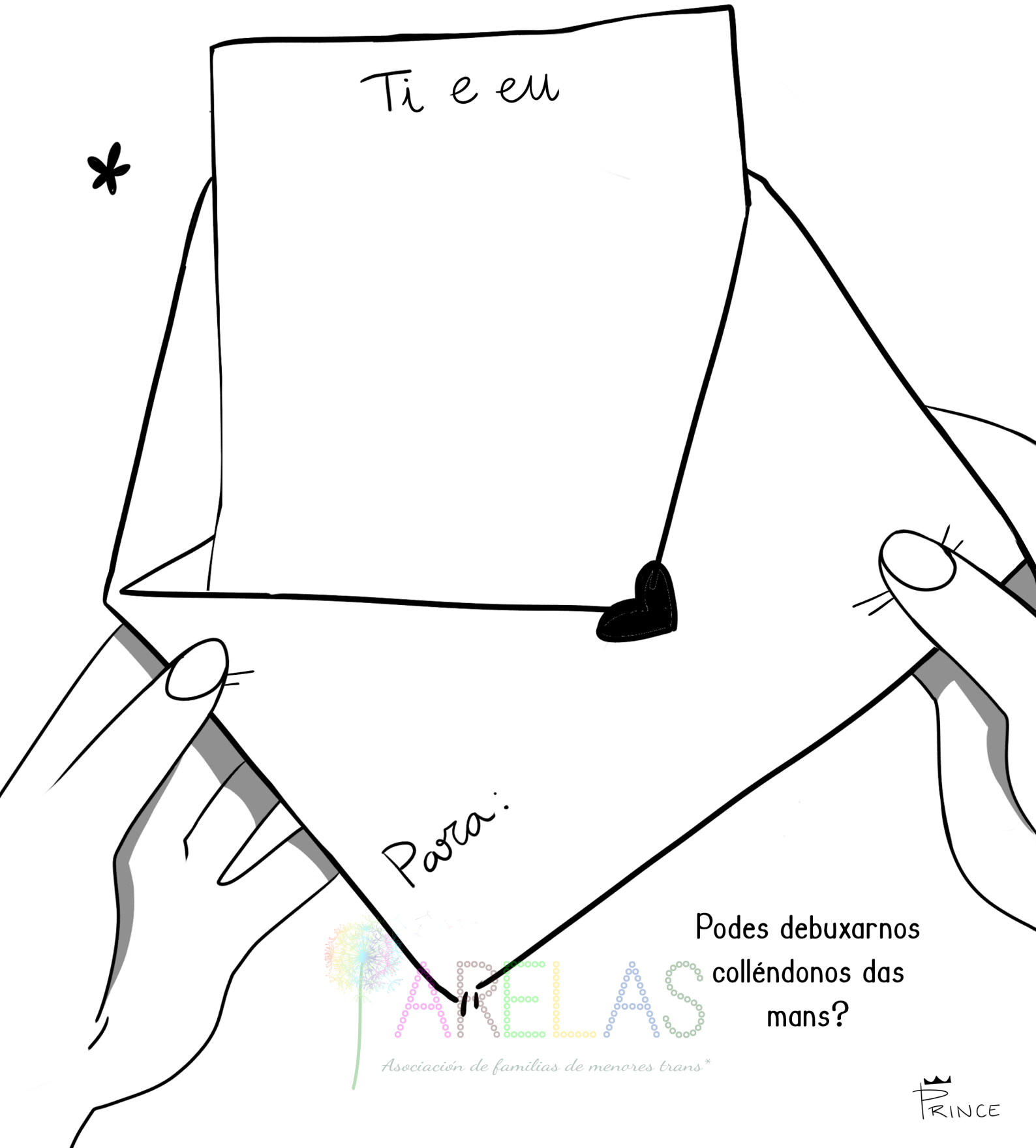

Podes debuxarnos
colléndonos das
mans?

ARELAS
Asociación de familias de menores trans*

PRINCE